

обусловливается адекватность и успешность коммуникации. Для формирования общности знаков при обучении неродному языку необходимо использовать алгоритмы построения речевого поведения, свойственного носителям языка и культуры, следование которым обеспечит адекватное ситуации поведение обучающегося.

Активізація пізнавальної діяльності іноземних студентів в українській мовній підготовці

Чабан Н.І.

Херсонський державний університет

м. Херсон, Україна

e-mail: dsiania@mail.ru

Розширення інтеграційних процесів в освітньому просторі поставило проблему якісної української мовної підготовки іноземних студентів у вітчизняних вишах. Останні п'ять років навчання іноземців української мови в Херсонському державному університеті забезпечує загальноуніверситетська кафедра мовної освіти. Упродовж 1-4 курсів українську мовну підготовку проходили й проходять англomовні й франкомовні студенти африканського континенту, студенти з Азербайджану, Узбекистану, Туркменістану, Туреччини, Сирійської Арабської республіки, Вірменії, Російської Федерації, Молдови. У побудові навчальної роботи з іншомовними комунікантами викладачі кафедри керуються основоположними директивними документами, а саме, статтями 67, 68 Закону України «Про вищу освіту» [5], наказом МОН України від 18.08.2016 року «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 04 квітня 2006 року № 260» [4], стандартами з української мови як іноземної початкового рівня (А 1), базового рівня (А 2), середніх рівнів (В 1, В 2) та професійного рівня (С 1) [6].

Окрім того, за період 2011-2016 рр. з дисципліни «Українська мова (для іноземних студентів)» викладачами загальноуніверситетської кафедри мовної освіти для всіх курсів та спеціальностей розроблено й апробовано навчально-методичні комплекси, що поєднують: робочі навчальні програми, плани,

завдання та рекомендації до практичних занять, завдання та рекомендації для самостійної роботи, тести й завдання для поточного контролю знань студентів, питання до заліків та екзамену, комплекти фахових текстів, комплекти фахової ділової документації, комплекти аудіоматеріалів, списки рекомендованої літератури, питання та рекомендації для підготовки до випускової атестації, для вступного випробування до магістратури. У процесі викладання використовуються підручники таких авторів, як О. В. Антонів, П. С. Вовк, Р. М. Кривко, Т. М. Крик, Н. О. Лисенко, Л. М. Паучок, В. В. Радченко, Є. І. Світлична, Л. І. Селівестрова, А. А. Сербенська, З. М. Терлак, А. Б. Чистякова, де наведено основні теоретичні положення з вивчення української мови та завдання для практичної і самостійної роботи студентів [1-3].

З метою активізації пізнавальної діяльності іноземних студентів загальноуніверситетською кафедрою мовної освіти практикується залучення юнаків та дівчат до науково-пошукової роботи. Згідно зі стандартом професійного рівня володіння українською мовою як іноземною студенти повинні продемонструвати систематизовані знання лексико-граматичного матеріалу, вміння здійснювати аналіз функційно-стилістичних особливостей усної та писемної мови, навички анотування та реферування наукових текстів [6:2].

Досвід організації практичної роботи іноземних студентів з науковими текстами підтвердив доцільність використання трьох груп письмових та усних завдань. В основу першої групи завдань покладено аналіз структурних елементів, описаних у наукових статтях досліджень. Юнакам та дівчатам пропонувалось прочитати наукову статтю з фахової проблеми й виділити структурні елементи описаного дослідження (його предмет, мету, завдання та стислі висновки про отримані результати). Друга група завдань передбачала складання стислих аотацій за результатами аналізу структурних елементів, описаних у наукових статтях фахових досліджень. Третя група завдань вимагала письмової та усної роботи інокомунікантів із узагальнення складених аотацій у формі наукової доповіді. У ході письмової переробки аотацій

статей майбутні фахівці оформлювали доповідь про результати аналізу наукових досліджень із певної фахової проблеми. Складена таким чином письмова доповідь є підсумком роботи іноземних студентів із науковими текстами фахової проблематики.

Найкращі доповіді було обговорено під час науково-культурних заходів у позааудиторний час. Метою таких заходів є не лише формування навичок наукового дослідження, але й ознайомлення юнаків та дівчат з культурними традиціями українського народу. Це, круглі столи за тематикою: «ХДУ — єдина родина» (20 березня 2013 р.), «Мови українська та англійська: навчальні дисципліни чи засіб спілкування?» (16 травня 2013 р.), «Україна – Азербайджан: перетин культур Заходу й Сходу» (15 травня 2014 р., 16 травня 2015 р.) та регіональний науково-практичний семінар «Культурно-мовні зв'язки як шлях формування національної свідомості» (27 вересня 2014 р.). Учасники цих заходів мали змогу ознайомитись із кращими науковими доповідями студентів Сафарової Х. з теми «Юридична термінологія у творчості Т. Г. Шевченка», Мамедова О. з теми «Якість вищої освіти в Україні», Ахмедової С. з теми «Традиції шариату в мусульманській сім'ї», Гасанова О. з теми «Юридична система Азербайджану» тощо.

Досвід кількарічної української мовної підготовки іноземних студентів у Херсонському державному університеті довів позитивний вплив науково-культурної роботи на зацікавленість та результативність опанування юнаками й дівчатами усного та писемного мовлення.

Література:

1. Антонів О. В, Паучок Л. М. Українська мова для іноземців. Модульний курс: навч. посібн. — К.: Фірма «Інкос», 2012. — 270 с. + CD
2. Вовк П. С. Українська мова для іноземних студентів: Навч. посіб. [Текст] / П. С. Вовк, В. В. Радченко, Т. М. Крик. — К.: Вища шк., 2007. — 215 с.
3. Лисенко Н. О. Українська мова для іноземних студентів: Навч. посіб. української мови / Н. О. Лисенко, Р. М. Кривко, Є. І. Світлична, Т. П. Цапко. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 240 с.
4. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 04 квітня 2006 року № 260: Наказ МОН України від 18.08.2016 р. №997 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до матеріалів: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/52124/
5. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. №156-VII// Відомості Верховної Ради

України. – 2014. – № 37-38. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

б. Стандарт з української мови як іноземної. Професійний рівень (С1) / Укл. Николаева Н. С., Бондарева Н. О., Дем'янюк А. А., Шевченко М. В., Овдіюк В. В., Якубовська М. Ю.: Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2014 № 750 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>. – 43 с.

Чтение и интерпретация текстов социокультурной сферы общения

Чень Чунься

Харьковский национальный университет имени В.Н.Каразина

г.Харьков, Украина

e-mail: chenxianshengde@gmail.com

Для чтения текстов на иностранном языке характерны навыки, названные рецептивно-пассивными [8]. В основе таких навыков лежат автоматизированные процессы узнавания языковых явлений и понимания (на основе контекста и припоминания) их значения. При понимании языковой информации с помощью аналитических действий значение выводятся путем анализа структуры языкового явления: структуры слова, морфологического явления, синтаксических конструкций и его актуализации в данном контексте. Исследователи подчеркивают необходимость исследования материальных средств сообщения, «таящих в себе, как известно, огромные потенциальные возможности семантических приращений» [3: 23], что особенно актуально для текстов социокультурной сферы общения.

Чтение художественного и публицистического текста на иностранном языке имеет свои особенности. Эти особенности связаны с восприятием инофонами русской литературы и публицистики, которое обусловлено не только уровнем владения языком, но и процессом вхождения в инокультуру. Поэтому понимание текста социально-культурной сферы – результат не только знания словообразовательных механизмов, синтаксических связей, но и результат знания культуры народа, его социального опыта.

В связи с этим организация адекватного восприятия текстов, которые получили название проективных [2], выработка методических приемов, обеспечивающих восприятие не только буквальное, но и подтекстное,